

Modeloplegger rechtmatigheidsvereisten Wmo 2015 en Jeugdwet

Samengesteld door : VNG, project iZA en VWS met advies NBA
Versie : 1.0
Datum : 16 april 2015

Inhoudsopgave

1. Aanleiding.....	3
2. Toepasbaarheid van de modeloplegger.....	4
3. Focus op verantwoording gericht op financiële rechtmatigheid	4
4. Overige eisen en verantwoording	5
5. Gebruik van de modeloplegger indien een overeenkomst ontbreekt.....	5
6. Privacy	6
7. Opbouw van dit document.....	6
- ADDENDUM –.....	8
1. Het recht op verstrekken van zorg.....	8
1.1 Opdrachtverstrekking buiten het afgesproken proces	8
1.2 Tijdigheid van de beschikking / besluit / toewijzing.....	9
1.3a Overgangsrecht Jeugdwet	9
1.3b Overgangsrecht Wmo.....	10
1.4 Woonplaatsbeginsel Jeugdwet.....	11
1.5 Verwijzing (zogenaamde ‘artsenroute’ Jeugdwet).....	11
2. Omvang van de zorg (op cliëntniveau).....	11
3. Declaratie	12
3.1 Vorm van de declaratie.	13
3.2 Aansluiting naar de toewijzing.	13
3.3 Tijdigheid van de declaratie	13
4. Levering	14

1. Aanleiding

Vanuit zowel aanbieders als gemeenten ontvangen VWS, VNG en brancheorganisaties signalen dat er in 2015 mogelijk rechtmatigheidsproblemen gaan ontstaan in de uitvoering van de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Deze problemen zijn een te begrijpen gevolg van de transitie, de contractering, die in 2014 onder hoge druk tot stand is gekomen, het ontbreken van een landelijk normenkader of controleprotocol en het nog onvoldoende ingeregeld zijn van de administratieve processen tussen gemeenten en aanbieders. Het feit dat gemeenten diverse eisen stellen aan de verantwoording en de rechtmatigheid zorgt hierbij voor extra complexiteit.

VWS, VNG en de aanbieders erkennen dat nadere afspraken nodig zijn, enerzijds om in het transitiejaar rechtmatigheidsproblemen bij gemeenten te voorkomen en anderzijds om aanbieders helderheid te verschaffen welke vereisten in de overeenkomst financiële consequenties kunnen hebben. Daarmee wordt tijdige betaling bevorderd in het belang van continuïteit van de zorgverlening. De verantwoordelijkheid voor het maken van deze nadere afspraken ligt lokaal bij contractpartijen, dus tussen aanbieder en gemeente.

Met dit oogmerk hebben VNG en vertegenwoordigers van aanbieders Wmo en Jeugd deze modeloplegger opgesteld. Deze stelt gemeenten en aanbieders in staat lokaal (nadere) duiding te geven van eisen in bestaande overeenkomsten. De modeloplegger bevat adviezen om in het transitiejaar 2015 reële eisen aan de rechtmatigheid te formuleren in contracten en subsidieovereenkomsten, met daaruit voortkomende verantwoording. De eigen bijdragen, ouderbijdragen en PGB's vallen buiten de scope van de modeloplegger.

Gemeenten¹ en aanbieders gebruiken deze modeloplegger lokaal in gesprekken over vereisten in de bestaande overeenkomsten voor 2015 voor Wmo en Jeugdhulp. De modeloplegger is gestructureerd rond de thema's die relevant zijn voor de rechtmatigheidsbeoordeling en bevat diverse mogelijkheden voor gemeenten om een rechtmatigheidseisen te hanteren in het transitiejaar 2015. Na een keuze van de gewenste bepalingen en ondertekening door betrokken contractpartijen, vormt dit document een addendum op de lokale overeenkomsten tussen gemeente en aanbieder.

ADVIES: Wanneer gemeenten en aanbieders afspraken hebben gemaakt over declaratie, verantwoording en controle in 2015 die voor beide partijen acceptabel zijn, dan is het niet nodig deze modeloplegger toe te passen. In dat geval wordt aangeraden de accountant van de gemeente tijdens de interim-controle te laten toetsen of er sprake is van controleerbare eisen, eventueel in afstemming met de accountant van de aanbieder.

ADVIES: De modeloplegger kan worden toegepast wanneer eisen in bestaande contracten en de daaraan gekoppelde verantwoording als niet duidelijk, niet realistisch en/of niet werkbaar worden beschouwd. Met behulp van deze modeloplegger kunnen vereisten worden verduidelijkt en verminderd. De modeloplegger heeft niet als doel vereisten te verzwaren.

ADVIES: In alle gevallen kan de modeloplegger een leidraad zijn voor gesprek over verantwoordings-eisen van gemeenten aan aanbieders.

¹ Lees voor gemeente in het hele document ook 'gedelegeerde van de gemeente', wijkteam, regio, samenwerkingsverband, etc. In de aanhef moet beschreven worden wie als opdrachtgever wordt aangemerkt.

2. Toepasbaarheid van de modeloplegger

De modeloplegger is toepasbaar in situaties waarin een overeenkomst bestaat tussen gemeente en aanbieder, waarbij de verplichting tot betalen afhankelijk is van een zorglevering aan individuele cliënten en waarover door de gemeente aan de aanbieder verantwoording wordt gevraagd op het niveau van de cliënt, ten behoeve van het voldoen aan de voorwaarden om tot een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening te komen.

3. Focus op verantwoording gericht op financiële rechtmatigheid

De modeloplegger beoogt administratieve lasten te beperken en partijen te ondersteunen bij een gezamenlijke focus op eisen die van belang zijn voor het vaststellen van de rechtmatigheid bij gemeentelijke jaarrekening. We maken daarbij onderscheid tussen financiële en procedurele rechtmatigheid. Financiële rechtmatigheid betreft handelingen en beslissingen met directe financiële gevolgen, dus gekoppeld aan een geldstroom. Bij procedurele rechtmatigheid heeft de rechtmatigheid geen financiële dimensie.

De Jeugdwet en Wmo geven veel ruimte aan gemeenten om invulling te geven aan voorzieningen, processen en contracten. Analyse van de Jeugdwet en Wmo door VWS laat dit zien. De financiële rechtmatigheid wordt daarom in deze oplegger ingekaderd tot de naleving van de gemeentelijke verordening en de contractvoorwaarden. Op die onderdelen ligt daarom de focus van deze modeloplegger. De modeloplegger benoemt de mogelijke eisen gerelateerd aan financiële rechtmatigheid in de gemeentelijke jaarrekening. Dit zijn tevens de eisen in de overeenkomst welke financiële consequenties kunnen hebben voor aanbieders. Juist in het transitiejaar is het belangrijk dan gemeenten én aanbieders samen realistische en controleerbare eisen formuleren.

Uitgangspunt is dat gemeenten eerst zelf zaken accorderen (per declaratie en/of betaling) en hierbij ook toetsen op rechtmatigheidsaspecten. Voor die rechtmatigheidsaspecten die de gemeente niet zelf kan controleren zal zij verantwoording vragen van de aanbieder. De gemeente en aanbieder kunnen vervolgens, indien gewenst, in afstemming met de NBA² een passend controleprotocol opstellen om het proces en de inhoud van deze toetsing en verantwoording te controleren³. De modeloplegger helpt dus partijen bij het verduidelijken van verantwoording gerelateerd aan financiële rechtmatigheid en het vaststellen van de getrouwheid van betalingen. Het legt de focus op verantwoording over die onderdelen in de overeenkomst die relevant zijn voor het creëren van de voorwaarden voor het komen tot een goedkeurende verklaring bij de gemeentelijke jaarrekening. Focus op deze onderdelen helpt gemeenten tevens om administratieve lasten bij aanbieders te beperken. Aan de andere kant betekent deze focus voor de aanbieders dat duidelijk is wat de minimale eisen zijn waaraan ze moeten voldoen om financiële risico's te vermijden.

ADVIES: Maak duidelijk welke eisen relevant zijn voor financiële rechtmatigheid en leg daar de focus van verantwoording en controle. Bespreek met uw accountant of de NBA of de afgesproken

² Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

³ De Schrijfwijzer Accountantsprotocollen van de NBA geeft gerichte adviezen over het opstellen en toepassen van controleprotocollen; <https://www.nba.nl/Vaktechniek/Vaktechnische-themas/controleprotocollen-COPRO/Schrijfwijzer-Accountantsprotocollen/>

eisen controleerbaar zijn. Hij/zij kan ook adviseren welk type verklaring passend is, bijvoorbeeld een accountantsverklaring, een rapport van bevindingen of een assurancerapport.

4. Overige eisen en verantwoording

Om administratieve lastendruk in het transitiejaar te beperken is het belangrijk dat gemeenten aan aanbieders duidelijk maken welke eisen in de contracten aangemerkt worden als relevant voor rechtmatigheid en op welke wijze daarover dus verantwoording en controle gewenst is. Dit maakt de overige eisen en informatiestromen niet minder belangrijk, maar biedt duidelijkheid en prioritering in het transitiejaar.

In de overeenkomsten kunnen diverse andere eisen zijn opgenomen naast de thema's en eisen in deze modeloplegger, bijvoorbeeld kwaliteitseisen of het aanleveren van beleidsinformatie. Ook kunnen gemeenten periodieke rapportages vragen voor sturing en eventuele periodieke bespreking met de aanbieder. Deze eisen zijn voor de gemeente wel belangrijk, maar door het toepassen van dit addendum hebben ze geen consequenties voor de voorwaarden voor een goedkeurende verklaring bij de gemeentelijke jaarrekening.

ADVIES: Beperk de uitvraag van beleidsinformatie waar mogelijk. In het belang van zowel aanbieders als gemeenten is het nadrukkelijke advies het leveren van beleidsinformatie niet te verbinden aan de rechtmatigheid, noch daarop controle door de accountant te vragen.

5. Gebruik van de modeloplegger indien een overeenkomst ontbreekt

De oplegger beoogt afspraken over rechtmatigheid in bestaande overeenkomsten nader te duiden. Echter, door diverse oorzaken kan de situatie (zijn) ontstaan dat een aanbieder ondersteuning, hulp of zorg levert zonder dat daarvoor een contract is afgesloten met de betreffende gemeente. Het is dan in ieders belang dat beide partijen samen in gesprek gaan over mogelijkheden om dit te repareren. Daarmee ontstaat duidelijkheid voor de aanbieder of hij betaald wordt voor zijn dienstverlening en voor de gemeente wat de daarmee verbonden kosten zijn. Het maken van dit soort nadere afspraken is een belangrijke voorwaarde voor het kunnen vaststellen van de rechtmatigheid van deze betaling. Ook bij het maken van deze nadere afspraken kan de modeloplegger dienen als handvat.

ADVIES: Daar waar nog geen of onvoldoende afspraken bestaan is het belangrijk dat snel actie wordt ondernomen zodat voor alle verlening van zorg, begeleiding of ondersteuning een heldere afspraak tussen gemeenten en een aanbieder bestaat in de vorm van een PGB of een overeenkomst.

Voor cliënten onder de Jeugdwet heeft VNG het factsheet 'Factureren bij geen contract'⁴ opgesteld voor situaties dat zorg wordt geleverd aan een jeugdige zonder dat daarvoor een contract bestaat met de betreffende gemeente. Voor de Wmo 2015 is het overgangsrecht anders dan in de Jeugdwet. Specifiek voor overgangsccliënten is in de Wmo 2015 artikel 2.6.5 opgenomen, overeenkomstig Wmo

⁴ <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/decentralisatie-jeugdhulp/publicaties/factsheet-factureren-bij-geen-contract>

2007. Dit artikel zegt dat niet gecontracteerde aanbieders zorg dienen te dragen voor overdracht van cliënten en personeel naar wel gecontracteerde aanbieders die een passend aanbod kunnen bieden. De gemeente moet dit proces faciliteren. De handreiking 'Overgangsrecht AWBZ-Wmo'⁵ van de VNG biedt handvaten om in deze gevallen tot afspraken te komen. Ook kan een cliënt die zorg wil blijven afnemen van een niet gecontracteerde aanbieder, een PGB aanvragen.

6. Privacy

Privacy is een belangrijk thema bij gegevensuitwisseling tussen aanbieders en gemeenten op het niveau van individuele cliënten. Deze modeloplegger veronderstelt dat partijen samen een privacy-protocol hanteren.

7. Opbouw van dit document

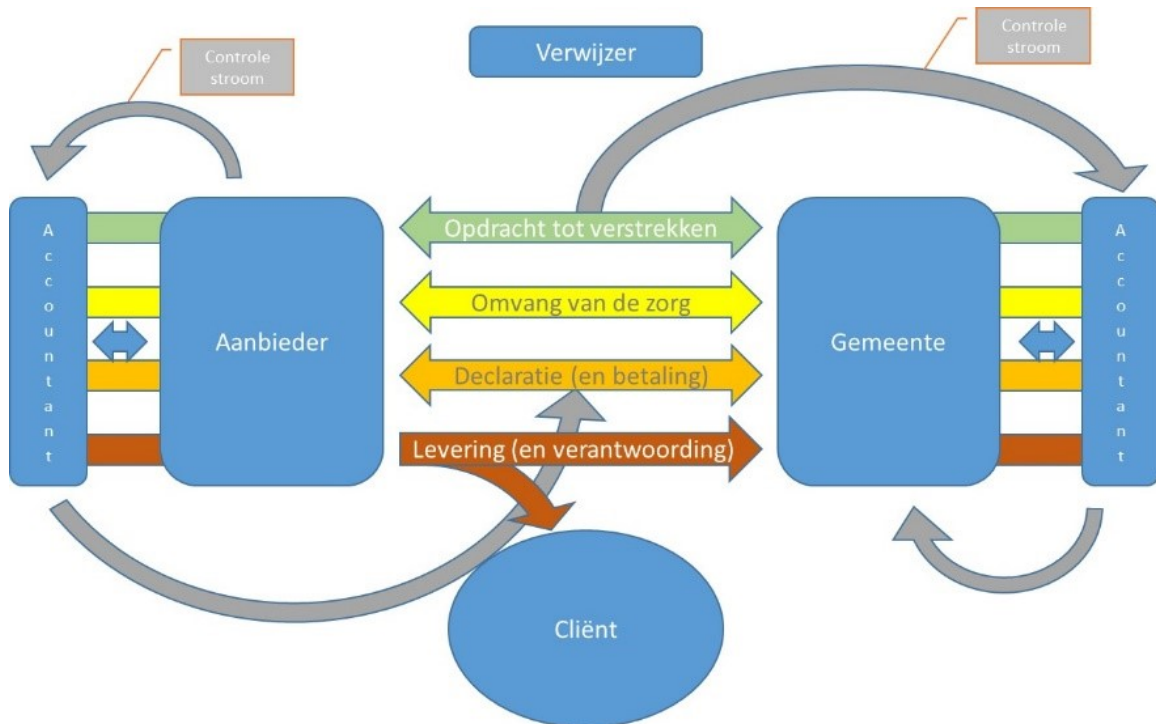
De modeloplegger bevat na deze toelichting een addendum dat kan worden toegevoegd aan bestaande overeenkomsten, met toelichting welke bepalingen in de oorspronkelijke overeenkomst worden vervangen of explicieter gemaakt. Het document hanteert vier thema's die relevant zijn voor het vaststellen van de rechtmatigheid en de getrouwheid van betalingen:

1. Het recht op het verstrekken van zorg;
2. De bepaling van de omvang van de zorg;
3. De vereisten aan de declaratie;
4. Het aantonen van de levering van zorg.

Rond deze thema's kunnen partijen samen komen tot nadere duiding of vereenvoudiging van vereisten in bestaande overeenkomsten.

De onderlinge relatie tussen deze thema's is weergegeven in onderstaande diagram.

⁵ http://www.vng.nl/files/vng/publicaties/2015/201412-handreiking-overgangsrecht-awbz-wmo2015_0.pdf

Figuur 1 Thema's rechtmatigheid en betrokken actoren

De gemeente controleert een declaratie door vergelijking van de opdrachtverlening, de declaratie en de levering. Omdat gemeenten in de verordening verschillende keuzes konden maken, zal ook dit controleproces niet overal gelijk zijn. Daarom bevat deze oplegger rond deze thema's verschillende varianten van bepalingen.

BELANGRIJK : Een gemeente kan alleen kiezen voor bepalingen uit deze oplegger die binnen haar verordening passen, of de gemeente zal tegelijkertijd ook de verordening moeten aanpassen indien zij lichtere bepalingen willen opnemen.

Bij de vier thema's worden mogelijke bepalingen/vereisten beschreven, veelal aan de hand van potentiële knelpunten en/of onduidelijke situaties op het gebied van financiële rechtmatigheid die het gevolg zijn van de transitie. Bij deze knelpunten worden mogelijke verhelderende bepalingen of oplossingen geformuleerd die in het addendum geselecteerd kunnen worden.

Waar meerdere bepalingen of oplossingen denkbaar zijn, vermeldt de modeloplegger de lichtste eis bovenaan. Daarbij wordt aangegeven wat een reële bandbreedte zou zijn voor de vereisten vanuit het perspectief van de gemeente. Bij een keuze voor lichtere bepalingen, dus boven de bandbreedte, is het belangrijk te toetsen of dit past binnen de verordening en overige waarborgen die gemeente heeft georganiseerd of afgesproken. Eventueel kan de gemeente kiezen de verordening aan te passen.

- ADDENDUM –

Algemeen

- Doel van dit document (hierna: **Addendum**) is nadere duiding te geven aan rechtmatigheidseisen in de overeenkomst tussen gemeente en aanbieder voor dienstverlening in 2015 in het kader van Jeugdwet en/of Wmo. Hiernaast heeft dit Addendum als doel om het onderscheid te maken tussen informatie die noodzakelijk is in verband met financiële rechtmatigheid, welke indien gewenst gecontroleerd kan worden door een accountant, en informatie die hiervoor niet direct noodzakelijk is.
- Dit document geldt als addendum op overeenkomst XYZ *{referentie naar contract of subsidie, lokale referentie toevoegen}* (hierna: **Overeenkomst**) tussen (gedelegeerde van) gemeente(n) en zorgaanbieder voor dienstverlening binnen genoemde domein (hierna: **Partijen**).
- De bepalingen in dit Addendum zijn vereisten voor financiële rechtmatigheid. Overige vereisten en bepalingen in de Overeenkomst zijn onverminderd van kracht, maar hebben geen rechtmatigheidsconsequenties.
- Daarmee wordt buiten werking gesteld artikel *{nog in te vullen}* van overeenkomst.

De Partijen die de Overeenkomst hebben ondertekend wensen de vereisten in deze Overeenkomst, voor zover deze gerelateerd zijn aan financiële rechtmatigheid, nader te duiden en waar mogelijk te vereenvoudigen en rubriceren naar recht op zorg(verlening), omvang, declaratie en levering vanuit de overweging dat:

- 2015 een transitiejaar is;
- waarin Partijen zich inspannen om organisatorische en administratieve processen in te richten passend bij de Overeenkomst maar waarvan de implementatie nog niet is voltooid;
- waardoor meer praktische bepalingen voor financiële rechtmatigheid worden geformuleerd voor de zorg, ondersteuning of begeleiding verleend in het boekjaar 2015.

1. Het recht op verstrekken van zorg

Het recht op verstrekken van zorg, binnen de Overeenkomst komt primair voort uit de door de gemeente verstrekte Beschikking / Besluit / Toewijzing *{terminologie invoegen conform overeenkomst}*. In algemene zin wordt het rechtmatig verstrekt zijn van de zorg aangetoond door aanwezigheid van dat document of bericht.

Er zijn diverse situaties denkbaar die ertoe leiden dat het in de overeenkomst genoemde document of bericht niet aanwezig is. De volgende paragrafen geven daar voorbeelden van, met daarbij suggesties voor afspraken tussen gemeente en aanbieder om ook in die situaties tot voldoende verantwoording te komen zodat rechtmatigheid kan worden vastgesteld.

1.1 Opdrachtverstrekking buiten het afgesproken proces

Situatie: het kan voorkomen dat contractueel een bepaald proces is afgesproken voor het verstrekken van de opdracht (bijvoorbeeld: een toewijzingsbericht), maar dat hier in de praktijk van wordt afgeweken (bijvoorbeeld: een verzoek per e-mail).

Mogelijke bepalingen/oplossing:

- a) De gemeente beschouwt elke vorm van opdrachtverstrekking die de aanbieder aannemelijk kan maken als een rechtmatigheidsgrondslag.
- b) In aanvulling op de in de contracten genoemde vormen (en kanalen) worden de volgende vormen als rechtmatig geaccepteerd: (mail), (papier), (mondelinge opdracht)
- c) Ter verzwaring van b), deze moet voorzien zijn van een toewijzingsnummer, dat de aanbieder in verdere correspondentie gebruikt.
- d) Ter opvolging van b), deze moet gevolgd zijn door een formeel *{beschikking / besluit / toewijzing}*.

Bandbreedte: VNG acht de opties b) en c) de acceptabele bandbreedte. Onder optie a) is het recht op zorgverstrekking door de aanbieder mogelijk onvoldoende bepaald, mede afhankelijk van de gemeentelijke verordening. Optie d) is een wenselijke situatie waar tijdelijk van kan worden afgeweken (verlicht).

Noot: Bij opties b) en c) dient ten alle tijden te worden voldaan aan de privacy- en informatiebeveiligingsvereisten.

1.2 Tijdigheid van de beschikking / besluit / toewijzing

Situatie: Door diverse redenen kan in 2015 dienstverlening binnen deze overeenkomst zijn gestart voordat de in de overeenkomst afgesproken *{beschikking/besluit/toewijzing}* aanwezig is. Een voorbeeld is het later afsluiten van een contract met terugwerkende kracht, achterstand in administratieve procedures of knelpunten in de ICT.

Mogelijke bepaling: In aanvulling op de in Overeenkomst genoemde grondslagen voor rechtmatige zorgverlening is er sprake van rechtmatige zorgverlening:

- a) de *{beschikking / besluit / toewijzing}* is niet nodig;
- b) indien de *{beschikking / besluit / toewijzing}* is verzocht (verzoek om toewijzing);
- c) indien de *{beschikking / besluit / toewijzing}* is verstrekt, maar het moment waarop is niet relevant mits in 2015;
- d) indien de *{beschikking / besluit / toewijzing}* is verstrekt binnen een termijn van 1 maand *{periode ntb}* na aanvang van de zorg en/of binnen 1 maand *{periode ntb}* na einde van het boekjaar.
- e) indien de *{beschikking / besluit / toewijzing}* is verstrekt voorafgaand aan de (eerste) declaratie;

Bandbreedte: VNG acht de opties c) t/m e) de acceptabele bandbreedte. Onder opties a) en b) is het recht op zorgverstrekking door de aanbieder op cliëntniveau niet te achterhalen. Dit kan een keuze zijn passend in gemeentelijk beleid en modelverordening.

1.3a Overgangsrecht Jeugdwet

Situatie: De overeenkomst eist dat ook voor zorgverlening onder het overgangsrecht voor jeugdigen per 1-1-2015 een nieuwe zorgtoewijzing moet zijn afgegeven. Het is mogelijk dat deze niet of niet tijdig is afgegeven.

Mogelijke bepalingen/oplossing {gesorteerd van lichte naar zware eisen}:

- a) Voor zorgverlening aan jeugdigen vallend onder overgangsrecht is geen zorgtoewijzing nodig;

- b) Alle zorgverlening aan jeugdigen vallend onder het overgangsrecht die via de 'initiële vulling' is overgedragen aan de gemeente wordt via dit addendum op generiek niveau geaccordeerd. Voor overige zorgverlening geldt de procedure zoals vermeld in de overeenkomst;
- c) Alle zorgverlening aan jeugdigen vallend onder het overgangsrecht die via de 'initiële vulling' is overgedragen aan de gemeente wordt op individueel niveau geaccordeerd en bevestigd naar zowel cliënt als aanbieder. Voor zorg voor cliënten niet opgenomen in de geaccordeerde vulling geldt de procedure zoals vermeld in de overeenkomst.

Bandbreedte: VNG acht de opties b) en c) de acceptabele bandbreedte. Onder optie a) is het recht op zorgverstrekking door de aanbieder niet te achterhalen. Toepassing van deze bepaling zal mogelijk aanpassing van gemeentelijke verordening vragen.

1.3b Overgangsrecht Wmo

Voor Wmo-cliënten met een geldige AWBZ-indicatie is (in tegenstelling tot de Jeugdwet) geen zorgtoewijzing nodig. Het leveren van zorg door de aanbieder aan deze cliënten binnen het daarvoor afgesloten contract tussen gemeenten en aanbieder is daarmee rechtmatig. Er verandert in de periode in principe niets aan de zorg.

Bij het aflopen van het overgangsrecht per 31-12-2015, of indien een AWBZ-indicatie in 2015 afloopt, zal de gemeente acht weken voor afloop van de oude indicatie een nieuwe Wmo-indicatie afgeven. Daarbij kan het zorgaanbod worden aangepast. Is de gemeente te laat met een nieuwe indicatie, dan is het redelijk dat de aanbieder de zorg blijft doorleveren totdat er een nieuwe Wmo-indicatie is. Gemeente bevestigt dit aan de aanbieder zodat deze zorg daarmee rechtmatig kan worden gedeclareerd. Het is daarbij wel de plicht van de cliënt en de aanbieder om tijdig en actief aan de gemeente te melden dat de indicatie binnenkort verloopt.

Bij het aflopen van een Wmo-indicatie kan het ook voorkomen dat de gemeente van mening is dat de cliënt in aanmerking komt voor de Wlz. Dan wordt een Wlz aanvraag gestart. Gemeente kan voor een eventuele tussenliggende periode ter overbrugging een Wmo indicatie afgeven met beperkte looptijd, bijvoorbeeld 8 weken. Indien het CIZ concludeert dat de persoon geen recht heeft op de Wlz dan zal de gemeente opnieuw een Wmo indicatie afgeven.

Mogelijke bepaling: In bovenstaande situaties kan voor de periode tussen het aflopen van de oude en het afgeven nieuwe indicatie de zorg rechtmatig worden verleend, mits de cliënt en de aanbieder tijdig *{ntb termijn}* en actief aan de gemeente melden dat de oude indicatie binnenkort verloopt.⁶

Wanneer deze bepaling niet wordt opgenomen, hoeft er geen zorg te worden verleend tussen aflopen van de AWBZ-indicatie en het ingaan van de nieuwe Wmo-indicatie. Er kan dus een gat ontstaan waardoor cliënten deze periode geen ondersteuning krijgen.

⁶ De rechtmatigheid van de zorgverstrekking zelf is aantoonbaar aan de hand van de originele AWBZ indicatie, en de levering door een bepaalde (maar niet hiervoor aangewezen) aanbieder door de bepaling in dit addendum.

1.4 Woonplaatsbeginsel Jeugdwet

In de Jeugdwet speelt de woonplaats van de gezagsdrager een zeer belangrijke rol. Formele toelichting op het woonplaatsbeginsel is opgenomen in het Factsheet “Woonplaatsbeginsel”. Een praktische vertaling is opgenomen in het Factsheet “Woonplaatsbeginsel in de praktijk”⁷. Daarin is de verantwoordelijkheidsverdeling beschreven tussen aanbieder en gemeente.

Situatie: In diverse gevallen beschreven in het Factsheet is de aanbieder in eerste instantie verantwoordelijk voor het toepassen van het woonplaatsbeginsel.

Nadere duiding:

- a) Aanbieder dient aan te tonen dat hij de woonplaats van de gezagsdrager heeft vastgesteld op basis van de eigen administratie of, indien op basis van waarneming, de aard van deze waarneming. Daarna neemt de gemeente de verantwoordelijkheid dat de declaratie wordt betaald en indien nodig wordt doorgestuurd aan een andere gemeente.

1.5 Verwijzing (zogenaamde ‘artsenroute’ Jeugdwet)

Situatie: Een zorgtraject is gestart na verwijzing van een daartoe gerechtigde arts of functionaris uit het rechterlijke domein. Aan de start van het proces heeft geen gemeentelijke toewijzing ten grondslag gelegen.

Mogelijke reguliere werkwijze of in dit addendum op te nemen rechtmatigheidsgrond: Er is aan de vereiste van rechtmatigheid voldaan als

- a) de verwijzing aanwezig is;
- b) het feit van de verwijzing met de gemeente is gedeeld;
- c) de verwijzing zelf met de gemeente is gedeeld⁸;
- d) op de verwijzing een toewijzing vanuit de gemeente is gevolgd.

Bandbreedte: VNG acht de opties b) t/m d) de acceptabele bandbreedte. Optie a) ontnemt de gemeente de mogelijkheid zich administratief op de verplichting voor te bereiden. Voor optie d) moet in acht worden genomen dat zij acceptabel is wanneer de gemeente het proces zó heeft ingericht dat op de artsen-verwijzing ook een toewijzing volgt. Zo niet, dan zou optie c) de ‘bovengrens’ zijn.

2. Omvang van de zorg (op cliëntniveau)

In contracten kunnen verschillende soorten afspraken staan over *of* en *hoe* ‘hoogte’ of ‘omvang’ kan worden vastgesteld op het niveau van de cliënt, bijvoorbeeld:

- Vastgelegd in de beschikking (bijvoorbeeld een traject). Dan ligt het voor de hand dat de vastgelegde omvang de rechtmatige omvang is.
- Gemaximeerd in de beschikking (bijvoorbeeld aantal uur begeleiding). Dan is omvang rechtmatig mits binnen dit maximum.
- Onbegrensd (bijvoorbeeld DBC). De aanbieder is vrij om de omvang van de zorg vast te stellen. De omvang kan daarmee niet onrechtmatig zijn.⁹

⁷ <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/decentralisatie-jeugdhulp/publicaties/factsheet-woonplaatsbeginsel-in-de-praktijk>

⁸ Deze situatie kan voorkomen als er een directe uitwisseling van informatie bestaat tussen huisarts en de daartoe bevoegd persoon bij de gemeente. In andere gevallen kan de privacyregelgeving deze optie blokkeren.

⁹ Mogelijk is de omvang vrij maar met begrenzings. In dat geval is de aanbieder vrij om de zorg tot de begrenzing vast te stellen, en kan de omvang (binnen de begrenzing) ook niet onrechtmatig zijn.

- Gebaseerd op resultaat¹⁰, niet op omvang. Mogelijk is coulance wenselijk over de het aantonen van deelresultaten en deel-facturen (in geval van resultaat niet helemaal gehaald).

Situatie: De omvang van zorg geleverd aan een cliënt wijkt af van de omvang in de (beschikking / besluit / toewijzing) .

Mogelijke bepalingen:

- a) Afwijkingen zijn toegestaan en worden door de gemeente niet beschouwd als onrechtmatig;
- b) Afwijkingen zijn binnen een percentage van ... % toegestaan en worden door de gemeente niet beschouwd als onrechtmatig
- c) Afwijkingen kunnen voorkomen. Zij worden tussen aanbieder en gemeente vastgesteld en vastgelegd en worden daarna niet door de gemeente beschouwd als onrechtmatig
- d) Afwijkingen zijn alleen acceptabel (rechtmatig) als zij zijn geaccordeerd door de gemeente.
- e) Te verwachten afwijkingen moeten vooraf – voor levering – met de gemeente zijn afgestemd.

Bandbreedte: VNG acht de opties b) t/m d) de acceptabele bandbreedte. Optie a) doet een volumeafpraak (in termen van rechtmatigheid) volledig teniet. Optie b) kan met een beperkt percentage worden toegepast. Optie e) zou een te grote last op het voortraject kunnen leggen.

3. Declaratie

Voor de dienstverlening in de overeenkomst kunnen op verschillende manieren tarieven zijn vastgesteld, bijvoorbeeld

- a) Tarief is vast (een bedrag). In dit geval is dit het rechtmatige tarief hetgeen gemeente zelf kan vaststellen.
- b) Tarief is een afgeleide, bijvoorbeeld het tarief van 2014 min 10%. In dat geval moet de aanbieder de tariefbepaling en eventueel daarvoor gebruikte bronnen toetsbaar openbaar maken.

In contracten kunnen verschillende soorten afspraken staan over declaratieproces. We onderscheiden drie onderwerpen:

1. Vorm van declaratie;
2. Aansluiting op toewijzing (opdracht);
3. Tijdigheid van declaratie.

Voor elk van deze onderwerpen kunnen in het Addendum bepalingen worden gekozen om in transitiejaar coulant te zijn.

¹⁰ In deze context is ook relevant de samenloop met informatie over prijs en hoeveelheid in verband met eigen bijdrage (aan CAK). Mogelijke coulance op te nemen dat voor de rechtmatigheid alleen de resultaatafpraak naar de gemeente leidend is.

3.1 Vorm van de declaratie.

Situatie: De declaratie moet zijn gedaan in het format van iWMO en iJW. Door diverse oorzaken kan dit in 2015 nog niet zijn gelukt.

Mogelijke bepalingen:

- a) Alle vormen en routes zijn toegestaan zolang aan de volgende minimale voorwaarden *{benoemen, waaronder privacy}* is voldaan;
- b) Tijdelijk *{benoemen}* worden andere, *{genoemde}* vormen en routes (ICT) toegestaan;
- c) De vastgestelde vorm is de enige toegestane vorm, maar de route (ICT) kan afwijken;
- d) De vastgestelde vorm en route (ICT) zijn de enige toegestane.

Bandbreedte: VNG acht de opties a) t/m c) de acceptabele bandbreedte. Optie d) is de reguliere weg (geen verzachting).

Noot: Gemeenten kunnen voorschot verstrekken om liquiditeitsrisico voor aanbieders te beperken. Bij afrekening van het voorschot is onderbouwing van rechtmatige declaratie onverminderd van belang.

3.2 Aansluiting naar de toewijzing.

De declaratie moet aan de toewijzing te koppelen zijn, via het *beschikingsnummer*, om vast te stellen dat wat gedeclareerd wordt, ook 'besteld' is. Daarbij moet mogelijk ook de zorgcategorie en zelfs de productcode en/of het volume overeen komen.

Situatie: Door proceskeuzes of door transitieproblemen kan geen koppeling worden gemaakt tussen de toewijzing (opdrachtverlening) en de declaratie.

Mogelijke bepaling:

- a) Gemeente verklaart deze koppeling niet als onderdeel van de rechtmatigheidsgrond te beschouwen.
- b) Wanneer de declaratie op een andere manier dan via het beschikingsnummer aan de toewijzing te koppelen is *{bijvoorbeeld door BSN of naam en geboortedatum}*, wordt de declaratie als rechtmatig beschouwd.

Bandbreedte: VNG acht de optie b) de acceptabele. Gebruik van optie a) leidt tot problematiek elders: aantonen van het recht op verstrekken van de zorg is dan niet (procesmatig) aan de betaling te relateren.

3.3 Tijdigheid van de declaratie

In het contract zal zijn vastgelegd binnen welke termijn na aanvang of einde zorg, of na afloop van de declaratieperiode, de declaratie moet zijn ingediend. Dit is een onderwerp binnen rechtmatigheid indien de tijdigheid in de overeenkomst als eis is geformuleerd.

- a) De tijdigheidsvereiste wordt (tijdelijk) losgelaten, maar gemaximeerd tot een periode (bijv. 1 jaar) en/of een datum i.v.m. het einde boekjaar *{benoemen}*
- b) De tijdigheidsvereiste mag onder omstandigheden *{benoemen}* zijn overschreden met *{benoemen}*;

Bandbreedte: VNG acht de opties a) en b) de acceptabele bandbreedte om de huidige tijdigheidsvereisten te verlichten.

Noot: als er een opdrachtverstrekking ligt (zie hoofdstuk 1), kan de tijdigheidsvereiste met meer flexibiliteit worden toegepast. Immers dan is de gemeente op basis van de opdracht in staat om een verplichting in de administratie op te nemen.

4. Levering

Situatie: Controle op levering (van de zorg) kan onderdeel van de rechtmatigheidscontrole zijn, op verschillende manieren. Dit kan, maar hoeft niet, in het contract te zijn vastgelegd.

LET OP: Privacy-richtlijnen!

Mogelijke bepaling: Het addendum kan duidelijkheid scheppen over hoe de leveringscontrole tot rechtmatigheid kan leiden, bijvoorbeeld:

- a) Rechtmatigheid van de levering volgt uit de aanwezigheid van een vastlegging *{bijvoorbeeld registratie of zorgplan}* bij de zorgaanbieder;
- b) De gemeente kan steekproefsgewijs door een daartoe bevoegd persoon materiële controle laten uitvoeren naar levering;
- c) Door registratie van de levering en verstrekken van deze gegevens aan de gemeente en eventuele toets door accountant daarover. Dit kan zo werken bij tijdregistratie;

Bandbreedte: VNG acht de opties a) t/m c) de acceptabele bandbreedte. Daarbij moet worden vermeld dat de aard van de dienst van grote invloed is op de te verwachten leveringsverantwoording.